

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/173046,Uroczystosci-w-40-rocznice-internowania-czlonkow-i-sympatykow-NSZZ-Solidarnosc-w.html>
26.02.2026, 20:03

Uroczystości w 40. rocznicę internowania członków i sympatyków NSZZ Solidarność w Wojskowym Obozie Internowania w Budowie (Złocieniec)

3 listopada 2022 roku w Złocięncu upamiętniono działaczy opozycji antykomunistycznej, internowanych od 5 listopada do 1982 r. do 3 lutego 1983 r. w Wojskowym Obozie Internowania w Budowie. W uroczystościach wziął udział zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski.

03.11.2022

Uroczystości rozpoczęły się o godz. 10.00 od mszy św. w kościele pw. św. Augustyna w Złocięncu. Po nabożeństwie odsłonięto tablicę upamiętniającą internowanych w usytuowanym na osiedlu Budowo obozie członków oraz sympatyków NSZZ Solidarność. Podczas ceremonii odsłonięcia tablicy zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski przypomniał, jakie represje spotkały uwięzionych w Wojskowych Obozach Internowania opozycjonistów:

- 40 lat temu ponad półtora tysiąca. młodych polskich obywateli zostało wcielonych do wojska. Wojska, które nazywało się polskim i jak na urągowisko, mówiło się o nim ludowe. Jednakże dla wcielonych wówczas do tego wojska sympatyków i działaczy Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, działaczy opozycyjnych, to wcielenie i mundur, który im wydano, były tak naprawdę karą i więziennym drelichem. Przez 3 miesiące upokarzano ich, zarzucano im najgorsze rzeczy tylko dlatego, że umiłowali wolność. Bo wolność oznaczała solidarność.

Odsłoniętej w Złocięncu tablicy towarzyszy mapa ukazująca miejsca, w których znajdowały się wówczas w Polsce Wojskowe Obozy Internowania. Jak powiedział wiceprezes IPN, tablica i mapa mają przypominać czyn opozycjonistów i ofiarę, którą ponieśli, oraz upamiętnić ich dokonania w walce o Polskę wolną i demokratyczną.

- To upamiętnienie przed kościołem garnizonowym będzie przykuwać uwagę nie tylko swoją inskrypcją, przypominającą, czym były Wojskowe Obozy Internowania, ale będzie też przykuwać uwagę dlatego, że jest to piękne upamiętnienie, mające na celu przypomnienie wszystkim, którzy będą wchodzić do tego kościoła, że kiedyś za wolność trzeba było płacić - podkreślił wiceprezes IPN Karol Polejowski

Na dzień uroczystości została przygotowana wystawa „Podeptana godność. Pobór do wojska jako ukryta forma internowania 1982-1983”. Wernisaż wystawy odbył się w południe na deptaku przy ul. Józefa Piłsudskiego.

Następnie w Złocienieckim Ośrodku Kultury przy ul. Połczyńskiej zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej wręczył działaczom opozycji antykomunistycznej ordery i odznaczenia państwowe - Krzyże Oficerskie Orderu Odrodzenia Polski, Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyże Wolności i Solidarności.

Krzyż Wolności i Solidarności otrzymali:

1. Krzysztof Borek – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie, 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.
2. Stanisław Janusz Czopowicz – 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie, 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.
3. Jan Gwizdak – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie, 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony. W 1985 r. Służba Bezpieczeństwa prowadziła przeciwko niemu postępowanie pod zarzutem znieważania współpracowników należących do PZPR i ORMÓ.
4. Stanisław Jan Kamiński – 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie, zwolniony 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń.
5. Artur Włodzimierz Kotyra – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” oraz Polskiego Ruchu Oporu. 9 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony. Był wielokrotnie zatrzymywany i poddawany nękającym przesłuchaniom.
6. Józef Jan Matysiak – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”, kolporter podziemnych wydawnictw. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe w Czerwonym Borze. 3 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony. Do 1989 r. pozostawał w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa.
7. Włodzimierz Jan Mądrzak – po wprowadzeniu stanu wojennego zbierał pieniądze na działalność podziemnej „S” 5.11.1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW w Brzegu. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.
8. Stanisław Osuch – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”, 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.
9. Stanisław Prętki – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”, 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW w Brzegu. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony. W latach 1981–1985 był rozpracowywany przez Służbę Bezpieczeństwa.
10. Andrzej Jan Sarba – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony. Dzień później został aresztowany przez WSW w Drawsku Pom. i więziony przez miesiąc.
11. Janusz Jerzy Sulewski – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”, delegatem na Walny Zjazd NSZZ „Solidarność”. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie, 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.
12. Maciej Waldemar Zieliński – był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”, uczestnikiem strajku w Fabryce Łożysk Tocznych „Iskra” w Kielcach. 5 listopada 1982 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do JW 1013 w Budowie. 2 lutego 1983 r., po 3 miesiącach ćwiczeń, został zwolniony.

* * *

Po wprowadzeniu w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego władze PRL rozpoczęły represje – ludzi wyrzucano z pracy (głównie w wyniku tzw. weryfikacji kadr, będących w rzeczywistości czystkami politycznymi), aresztowano i internowano.

Na początku listopada 1982 r. sięgnięto też po inną, stosowaną już wcześniej broń – wysyłanie opozycjonistów do wojska. Ten rodzaj represji, określony przez przesłuchiwanego twórcę stanu wojennego Wojciecha Jaruzelskiego mianem „inteligentnej formy internowania”, objął działaczy opozycji (głównie „Solidarności”) uznanych za ekstremistów. Trafili oni (jako rezerwiści) na

trzymiesięczne „przeszkolenie”. Podobny los spotkał członków organizacji młodzieżowych (np. Niezależnego Zrzeszenia Studentów), którzy otrzymali powołanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Osoby te były typowane przez Wojskową Służbę Wewnętrzną w ścisłej współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa. Celem operacji było osłabienie opozycji przed zapowiadany na 10 listopada 1982 r. protestem przeciwko delegalizacji NSZZ „Solidarność”, którego władze się obawiały.

Tej formie represji poddano blisko dwa tysiące osób. Dotychczas Instytutowi Pamięci Narodowej udało się ustalić nazwiska 1447 rezerwistów powołanych na „ćwiczenia” oraz 264 poborowych powołanych do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Trafili oni do Brzegu, Budowa, Chełmna nad Wisłą, Czarne, Czerwonego Boru koło Łomży, Głogowa, Gorzowa Wielkopolskiego, Rawicza, Trzebiatowa, Unieścia (rezerwiści), Chełma, Jarosławia, Węgorzewa (poborowi). Zdarzało się, że byli przetrzymywani w skandalicznych warunkach – niekiedy, mimo mrozów, w namiotach (Chełmno) czy wagonach kolejowych (Czerwony Bór). Poddawano ich przesłuchaniom, rewizjom i innym szykanom. Byli też zmuszani do ciężkiej i często bezsensownej pracy. Poddawano ich (podobnie jak osadzonych w ośrodkach internowania) indoktrynacji politycznej, prowadzonej w tym przypadku nie przez SB, ale przez aparat polityczno-wychowawczy (L)WP.

►Przeczytaj więcej na portalu Instytutu Pamięci Narodowej
polskiemiesiace.ipn.gov.pl

►[Mieczysław Góra: Wojskowe Obozy Internowania 1982-1984 r.](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rocznica